

ARGUS

de stem van sprakeloze wilde dieren

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het tijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt twee keer per jaar toegestuurd aan donateurs die ten minste € 16,- per jaar betalen via postbanknummer 116072 te Renkum. Sympathisanten betalen € 5,- per jaar. Indien u Stichting De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum,
Postbanknummer 116072.

Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen:

donateurs.adm@faunabescherming.nl

Bij betaling vanuit het buitenland dient men de volgende codes te gebruiken:

IBAN: NL84INGB0000116072 en BIC: INGBNL2A.

Secretariaat

Mw. A.P. de Jong,

Amsteldijk Noord 135, 1183 TJ Amstelveen,

Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00,

E-mail: info@faunabescherming.nl

Penningmeester

Mw. I. v.d. Abeele,

Korenbloemstraat 30, 6871 WE Renkum,

Telefoon (0317) 318487

Bestuur

I. v.d. Abeele, A.P. de Jong, H.H. Niesen, B. Ros

Aan deze Argus werkten mee

Ineke van den Abeele, Henk Bos, Cassandra,

Midas Dekkers, Pauline de Jong, Irma Kok,

Harm Niesen, Marianne Oudenhuisen,

Betty Ros, Age de Vries

Redactie

Nettie Dekker, Pauline de Jong.

E-mail: redactie.argus@faunabescherming.nl

Website

www.faunabescherming.nl

Lay-out en druk

Van Berkum Graphic Solutions, Zwaag

Doelstelling

Stichting De Faunabescherming is een niet-gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid.

Stichting De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van onderzoek en het bekendmaken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Inhoud

<i>Redactie.</i> Redactioneel	3
<i>Redactie.</i> Eerste biggen in jachtvrij Deelerwoud. Kort nieuws	4
<i>Harm Niesen.</i> Alle jacht is plezierjacht. Waarom 'goede' jacht niet bestaat'	5
<i>Redactie.</i> Lijpaaisykjen. Kort nieuws	8
<i>Pauline de Jong.</i> De kwestie: ganzen. Over het (opgeblazen) ganzenakkoord en Midas Dekkers' visie op de rol van Vogelbescherming daarin.....	9
<i>Redactie.</i> De foto en het verhaal. Henk Bos vertelt over 'zijn' Amsterdamse Waterleidingduinen	12
<i>Nettie Dekker.</i> Ethisch afschot ja/nee. Age de Vries legt uit waarom hij ethisch afschot afwijst.....	14
<i>Cassandra.</i> Het uitverkoren soort. Column.....	17
<i>Nettie Dekker.</i> Verbod op afschieten (zwerf)katten. Of toch niet?	18
<i>Redactie.</i> Hoekse huiskraaien. Kort nieuws	20
<i>Betty Ros.</i> De buit van de vos. Een special over de Hubertusmis.....	22
<i>Vogelvrij.</i> Grauwe gans	24

Voorpagina:

Genzenjacht in de praktijk, met jachthut en lokganzen.

Foto: Ineke van den Abeele

Redactioneel

NETTIE DEKKER

De Faunabescherming gaat regionaal op Twitter! Inmiddels zijn er twee regionale accounts in de lucht, @fb_limburg en @fb_overijssel, be'mand' door enthousiaste vrijwilligers. Het kan even duren voor we een twitteraar hebben in alle provincies, maar de kop is eraf en daar zijn we ontzettend blij om.

Een grotere vrijwilligerspoule is cruciaal, want er is ongelofelijk veel werk te verzetten! Als we alleen al naar de provincie Noord-Holland kijken, heeft deze tot 2019 ontheffingen verleend voor:

- het afschieten van vossen met geweer en kunstlicht (u weet wel, wat verboden is onder Europese wetgeving en door de Raad van State, maar door staatssecretaris Dijksma toch mogelijk is gemaakt onder het mom van weidevogelbescherming);
- het schieten van hazen en wilde eenden voor alle maanden dat er niet op ze gejaagd mag worden;
- het schieten van gaaien en eksters wegens schade aan fruit; en
- het doden van meerkoeten vanwege schade aan gras en graan voor een gedeelte van het jaar en van knobbelzwanen gedurende het hele jaar.

Als De Faunabescherming niet voor deze dieren opkomt, kunnen jagers de komende vijf jaar ongestoord hun gang gaan. Terwijl er in de maatschappij een groeiend besef is dat dieren meer ruimte moeten krijgen en meer respect verdienen, geven provincies en de staatssecretaris jagers carte blanche. Het blijft onbegrijpelijk dat een klein deel van de bevolking toestemming krijgt om ongecontroleerd en in het wilde weg wilde dieren te doden. Geen enkele instantie of overheid houdt toezicht op wat deze mensen in het veld uitspoken. Zelfs al stemt iedereen tijdens de provinciale verkiezingen in maart 2015 op de

Partij voor de Dieren, zijn deze faunabeheerplannen nog niet zomaar van tafel te krijgen (wat uiteraard geen reden is om niet op een diervriendelijke partij te stemmen!).

Gelukkig gloort er een sprankje hoop voor sommige dieren. In het Deelerwoud is 2000 hectare jachtvrij gemaakt; daar lopen nu de eerste biggetjes rond die veilig zijn voor plezierjagers. In de Oostvaardersplassen zijn de dieren – ondanks grote druk vanuit de politiek en jagerslobby – nog steeds grotendeels verschoond van menselijke inmenging. De uitkomsten van de Groot Wild Enquête van Natuurmonumenten geven deze organisatie meer draagvlak om 'lerend' te gaan beheren, dus zonder dat er een hobbyjager aan te pas komt.

Ook op ander vlak zijn er glimmertjes hoop. In enkele waterschappen is bijvoorbeeld een veldproef gestart waarbij ingezet wordt op preventie en niet op het doden van muskusratten. Hopelijk kunnen we in de volgende Argus hier al wat eerste uitkomsten over melden.

Rest mij om u veel leesplezier te wensen! Suggesties en opmerkingen voor het verbeteren van Argus blijven welkom.

Jagen?
Natuurlijk
niet!

Eerste biggen in jachtvrij Deelerwoud

Deze biggetjes in het Deelerwoud hoeven niet bang te zijn voor jagers. (Foto: Herman Veerbeek)

Boswachter Herman Veerbeek van Natuurmonumenten spotte half maart de eerste 'streepjespyjamaatjes' in het Deelerwoud. Omdat de organisatie dit gebied jachtvrij heeft gemaakt, zijn dit de eerste biggetjes die hun leven kunnen leven zonder op enig moment tegen een kogel op te lopen.

In het Deelerwoud werd al geen jacht gemaakt op edel- en damherten. Nu is er ook een gebied van 2000 hectare aangewezen waar wilde zwijnen veilig zijn.

Het everzwijn is een van de meest bejaagde diersoorten in Nederland. Op de Veluwe worden maar liefst acht van elke tien dieren geschoten. Voor de rest van het land, met uitzondering van de Meinweg, geldt een nulstandbeleid voor wilde varkens: alle dieren die zich daar ophouden mogen gedood worden.

nieuws

Kort

Alle jacht is plezierjacht

HARM NIESEN

Waarom strijdt De Fauna-
bescherming al bijna
40 jaar tegen de jacht in
Nederland? Harm Niesen zet nog maar eens op
een rijtje waarom 'goede' jacht niet bestaat en
jagers de natuur ernstige schade toebrengen.

Dat De Faunabescherming tegen jacht is, zal bij het grote publiek zo onderhand wel bekend zijn. Over het waaróm bestaan echter nog wel eens onduidelijkheden. Niet in het minst bij onze natuurlijke tegenstanders, de boeren en de jagers, maar ook bij minder vooringenomen mensen. Daaronder zijn er ongetwijfeld velen die zelf weinig of niets ophebben met jacht- of bestrijdingspraktijken, maar die aannemen dat het toch wel ergens goed voor zal zijn. Anders zou de Nederlandse overheid het op bloedige wijze om zeep helpen van jaarlijks naar schatting 2 miljoen wilde dieren toch nooit kunnen toestaan? Met andere woorden: er bestaan vast ook goede jagers en de massale bestrijding van kraaiachtigen en grauwe ganzen is nuttig en nodig. Daarom dus nog maar eens op een rijtje gezet waarom goede jagers niet bestaan en ieder vorm van jacht of bestrijding onherroepelijk gepaard gaat met schade aan de natuur. En dat niet alleen door onwetendheid of ondeskundigheid van de jagers, hoewel dat direct al een belangrijk punt is.

Gebrekkige opleiding

Een jager is geen natuurkenner. De zogenaamde opleiding die zij gevolgd hebben, is volstrekt onvoldoende om ze zelfs maar een beetje kennis

van de soorten waarop ze jagen bij te brengen, laat staan dat ze over kennis beschikken over het grote aantal soorten waarop ze niet mogen schieten. Bovendien hebben ze geen enkel idee van moderne inzichten op het gebied van ecologie en populatiedynamica. Het gevolg daarvan is dat ze geen benul hebben van de impact die hun doen en laten heeft op de natuur. Nog steeds geloven zij heilig in het bestaan van toppredatoren, die populaties konijnen en herten in toom moeten houden. Nog steeds denken ze dat bestrijding van houtduiven uiteindelijk zal leiden tot een veel kleinere populatie. Geen wonder dat de bestrijders altijd hun uiterste best hebben gedaan om te voorkomen dat er zorgvuldig wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van jacht en bestrijding wordt uitgevoerd. Waarschijnlijk voelen ze de bui al hangen. En zo rotzooien ze onverdroten voort. Zo goed als ongecontroleerd, want instanties die werkelijk in de gaten houden wat er zich in de jachtwereld afspeelt, zoals vroeger de veldpolitie, bestaan niet meer.

Wettelijke bescherming

Behalve, bruine ratten, zwarte ratten en huismuisen, zijn eigenlijk alle Nederlandse zoogdieren en vogels in principe beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor een aantal soorten is deze bescherming overigens tot het minimum beperkt,

***Nog steeds geloven
zij heilig in het bestaan
van toppredatoren,
die populaties konijnen
en herten in toom
moeten houden***

Van de voorzitter

Ook de houtduif is in Nederland zo goed als vogelvrij. (Foto: H. Niesen)

zoals mollen, vossen, zwarte kraaien, kauwen, konijnen en houtduiven. Voor deze soorten geldt een zeer vergaande vrijstelling. Alle overige soorten mogen niet bewust verstoord worden of op een andere wijze benadeeld, tenzij daar een ontheffing voor is verleend. Maar er be-

staan domweg geen jacht- of bestrijdingsmethoden die níét buitengewoon verstorend zijn voor de altijd en overal aanwezige andere wel volledig be-

schermde dieren in het betrokken gebied. En niet alleen voor dieren, ook voor natuurliefhebbers en recreanten, waarvan de aantallen de laatste decennia exponentieel zijn gestegen. Ook die ergeren zich in overgrote meerderheid mateloos aan het gedrag van jagers en andere bestrijders. Inmiddels overtreft ook het economisch belang van de natuurliefhebbers dat van de jagers verre.

Desondanks hebben natuurliefhebbers geen enkele stem als het erom gaat het beleid voor jacht of schadebestrijding vast te stellen. Dat recht is exclusief voorbehouden aan de houders van het jachtrecht: jagers, boeren en terreinbeherende instanties.

Plezierjacht

Wij proberen nu al bijna veertig jaar een einde te maken aan deze belachelijke situatie, een schoolvoorbeeld van een slager die zijn eigen vlees keurt en een volstrekte ontkenning van de belangen van een overgrote meerderheid van de bevolking, die helemaal niets met jacht heeft. Vaak proberen jagers ons ervan te overtuigen dat plezierjacht niet bestaat. Dat het tegenwoordig allemaal zorgvuldig en verantwoord plaatsvindt. Pure onzin natuurlijk; er bestaat niets anders in ons land dan jacht voor het plezier. Het is een hobby, waarvoor iedere jager een vet bedrag per jaar overheeft. Niemand zal geloven dat zij al dat geld en al dat 'werk' uitsluitend filantropisch doen, om ons tegen rampen te beschermen.

Inmiddels overtreft ook het economisch belang van de natuurliefhebbers dat van de jagers verre

Draagkracht

Er zijn vele voorbeelden te geven van de valse voorstelling die de jagers geven van hun doen en laten. Het bejagen van reeën als eerste. Er is geen geopend seizoen voor de jacht op reeën en het kan dus alleen onder de noemer 'beheer', en met een ontheffing van de provincie. Natuurlijk bestaat er maar één reden om op reeën te schieten, en dat is omdat jagers het graag willen. Maar dat is wettelijk gezien geen reden en dus wordt er allerlei andere flauwekul bijgehaald. Redenen die voor andere zoogdieren, die minder spannend zijn om te schieten en die minder smakelijk zijn, nooit worden gebruikt. Reeën moeten geschoten worden omdat de een of andere idioot berekend heeft dat anders de draagkracht van het terrein zou kunnen worden overschreden. Hoe verzint iemand het. Als die dieren er kunnen leven, dan is daarmee alles gezegd. De draagkracht van een terrein kan per definitie nooit overschreden worden, want dan zouden die dieren er niet zijn. Goed, dan gaan we ze schieten omdat ze anders misschien oud, zwak of misselijk zouden kunnen worden. Voor hun eigen bestwil dus. Of omdat ze anders misschien wel eens onder een auto terecht zouden kunnen komen. Waarom gelden deze argumenten alleen voor dieren die lekker smaken en niet voor dassen, eekhoortjes of roodborstjes? Er worden geen draagkrachtberekeningen gemaakt voor deze soorten en hun welzijn interesseert onze wildbeheerders kennelijk geen fluit. De conclusie is duidelijk: draagkrachtberekeningen hebben als doel de jagers een reden te geven om op een onbejaagbare, beschermde soort te kunnen schieten. De provincies zijn daar verantwoordelijk voor; zij verstrekken de ontheffingen. Inmiddels wordt er in veel gebieden helemaal niet meer geschoten op reeën en daar doen zich – natuurlijk – helemaal geen problemen voor. Hoog tijd dat de provincies hun verantwoordelijkheid nemen en niet meer klakkeloos aan alle wensen van de jagers voldoen.

Ganzenslaching

Een ander voorbeeld. De meer dan schandelijke, en nota bene door Natuurmonumenten en Vogelbescherming gesteunde slachting onder de ganzen. Het zogenaamde G7-akkoord is van tafel en nu worden de ganzen het hele jaar door met alle mogelijke middelen bestreden. Vergassen, schieten en nesten vernielen, niets is

te dol. En er moeten nog meer ganzen geschoten worden. Nog meer? Er worden er nu al jaarlijks honderdduizenden geschoten en de aantallen worden daardoor niet lager. Natuurlijk niet, heel Europa zit er vol mee en met het vinden van voldoende voedsel en voortplantingsmogelijkheden hebben

ze geen moeite. Nog meer jagers rekruteren is gelukkig nauwelijks mogelijk, nog meer nesten vernietigen en nog meer ganzen vergassen ook maar in beperkte mate. Daarbij staat het vast dat het ook, alles bij elkaar, niet helpt. Waarmee het dus in feite illegaal is, want het gaat om beschermde vogels en zeer ingrijpende middelen mogen alleen worden ingezet als deze effectief zijn. Maar zoals al vaker gezegd: de grote aantallen ganzen zullen door natuurlijke oorzaken als infecties binnen afzienbare tijd sterk afnemen. En bestrijders zullen vervolgens de overwinning claimen... Ze leren het nooit.

Natuurlijk bestaat er maar één reden om op reeën te schieten, en dat is omdat jagers het graag willen

*De zwarte kraai is nauwelijks beschermd onder de Flora- en faunawet.
(Foto: H. Niesen)*

Ljipaaisykjen

Wij kunnen als bestuur niet verdedigen dat bij een teruglopende kievitstand elk jaar nog zo'n 6000 eieren worden geraapt. En dat de eerste leg toch verloren gaat zoals men vaak zegt, betwijfelen wij', zei voorzitter **Wiepke Hooghiemster van Fûgelwacht Grou in de onlinekrant De Grouster.**

Omdat het aantal kieviten blijft afnemen, zijn we blij dat er nu ook in Friesland mensen zijn die inzien dat het rapen van kievitseieren niet meer van deze tijd is. De provincie Friesland gaf in 2013 een vergunning af voor drie jaar eieren rapen. Daarvoor verleende de provincie een vergunning voor vijf jaar. Ook daartegen tekende De Fauna-bescherming bezwaar en beroep aan.

Vrije val

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State erkende toen dat de broedpopulatie van de kievit afneemt maar nog niet in gevaar is. SOVON vogelonderzoek zag in 2012 een sterke terugval in het aantal vogels en spreekt zelfs van een vrije val. Sinds 1990 nam de populatie jaarlijks met gemiddeld 2 procent af en vanaf 2008 zelfs met 6 procent. SOVON constateerde in 2012 voor heel Nederland een dramatische daling van 18 procent ten opzichte van 2011.

Geen bescherming

Het blijft onbegrijpelijk dat de provincie Friesland ondanks dit soort alarmerende berichten op dezelfde voet doorgaat en raapvergunningen blijft verlenen. Op grond van de Vogelrichtlijn rust op Nederland een zware verplichting om de kievit te beschermen. De provincie zou in het belang van het behoud van deze weidevogel de folklore onmiddellijk opzij moeten zetten.

Ondanks de afname van het aantal broedparen van de kievit staat Friesland eierenrapen toe.
(Foto: H. Niesen)

Het artikel over Fûgelwacht Grou is te vinden op www.degrouster.nl. Video's over het onderwerp zijn te bekijken op de site van Omrop Fryslân (resp. www.omropfryslan.nl/nijs/grou-ophalde-mei-aaisykjen#video en www.omropfryslan.nl/nijs/algra-it-aaisykjen-giet-troch).

Ganzen

PAULINE DE JONG

De kwestie

In het voorjaar 2011 bereikten de zogenaamde G-8, bestaande uit jagers, boeren, maar ook terreinbeherende organisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de organisatie die vogels zou moeten beschermen, Vogelbescherming, een akkoord over de gezamenlijke aanpak van het ganzen'probleem' in ons land.

In het 'ganzenakkoord' werd afgesproken dat in ruil voor het in principe met rust laten van de ganzen gedurende de wintermaanden, er zeer drastische maatregelen in de zomerperiode zouden worden genomen. Het akkoord streefde ernaar om soorten als nijlganzen, maar ook kol- en Canadese ganzen in de zomerperiode volledig uit te roeien. Volgens de plannen moest de populatie grauwe ganzen worden teruggebracht tot het niveau van 2005. Dat betekent dat er van de ongeveer 300.000 vogels maar 100.000 mogen overblijven. Kortom, een enorm bloedbad. Al vrij snel haakten de jagers af omdat de achterban geen zin bleek te hebben om tijdens het toeristenseizoen massaal op ganzen te schieten, terwijl ze de ganzen in de winter met rust zouden moeten laten. De G-7 bleef over.

Ervaring met vergassing

Om het plan uit te voeren moeten er in de zomerperiode op zeer grote schaal ganzen worden gedood. Op het moment van het sluiten van het akkoord was nog niet bekend hoe dat zou moeten gebeuren, maar duidelijk was wel dat met alleen schieten het doel niet kon worden bereikt. Het idee was om zeker ook massaal ganzen te vergassen tijdens de ruiperiode. Met deze methode is in het verleden al een paar keer ervaring opgedaan. Zo zijn er op Texel in 2008 bijna 4500 ganzen vergast en rond Schiphol ging het

in 2012 om ongeveer 5000 en in 2013 om bijna 10.000 ganzen. Uit onderzoek op Texel is gebleken dat de vangactie slechts tot een kleine dip in de populatiegroei heeft geleid. De groei zette daarna onverminderd door. Ook de vangacties rondom Schiphol hebben geen enkel effect gehad op de toch al minimale kans op een aanvaring van een vliegtuig met een gans.

Hoeveel ganzen moeten dood?

Inmiddels is door Alterra Wageningen in samenwerking met Sovon Vogelonderzoek Nederland het rapport *Populatiemodel voor de Grauwe gans* opgesteld. Daarin zijn enkele scenario's geschetst over hoeveel ganzen er gedood moeten worden om de gewenste aantallen te bereiken. Daaruit blijkt dat als de populatie in één jaar tijd van 300.000 naar 100.000 vogels moet worden teruggebracht door middel van vergassen en/of schieten in de zomerperiode, er ongeveer 280.000 ganzen moeten worden gedood. Het is de vraag of dat praktisch haalbaar is. Als het aantal over een periode van vijf jaar wordt teruggebracht naar 100.000 vogels, dan moeten er vijf jaar lang jaarlijks tussen de 50.000 en 110.000 ganzen, ofwel in totaal tussen de 250.000 en 550.000 ganzen worden gedood. Maar daarmee is het bloedbad natuurlijk niet ten einde.

Ganzen planten zich voort en de populatie wordt als gevolg van het doden in de groeifase

gehouden. Dat betekent dat de verliezen snel worden aangevuld doordat extra veel jonge ganzen volwassen worden en door immigratie vanuit de omliggende landen. In het rapport is ook berekend hoeveel ganzen er na deze mas-

Grootschalige vergassing van ganzen in het hele land is in ieder geval niet voor de zomer van 2015 mogelijk

Een van duizenden ganzen die vorig jaar het slachtoffer werd van het ganzenbeleid (Foto: I. van den Abeele)

sale slachtingen jaarlijks moeten worden gedood om het aantal op 100.000 te houden. Het blijkt dan jaarlijks nog steeds te gaan om ongeveer 25.000 ganzen. Kortom: een volstrekt heilloze weg.

Nu nog verboden

Na een door De Faunabescherming uitgelokte uitspraak van de Rechtbank Utrecht in 2011, die in 2012 werd bevestigd door de Raad van State, bleek het gebruik van kooldioxide bij de bestrijding van ganzen op grond van Europese regelgeving verboden te zijn. Daar heeft de overheid echter een oplossing voor bedacht. In 2012 en 2013 is speciaal voor een ruim gebied rondom Schiphol gebruikgemaakt van de mogelijkheid om gedurende een relatief korte periode

een vrijstelling te verlenen op grond van de Wet gewasbeschermingsmiddelen vanwege de veiligheid van het vliegverkeer. De Nederlandse overheid heeft tevens bij het College voor de toelating van

gewasbeschermingsmiddelen en biociden een verzoek ingediend om kooldioxide voortaan als regulier middel ter bestrijding van ganzen in het gehele land te mogen inzetten. Uit een recente

brief hierover aan de Tweede Kamer blijkt dat er een langdurige procedure aan deze goedkeuring voorafgaat. Andere lidstaten in Europa moeten dit verzoek ook beoordelen. Vervolgens moet het verzoek door de Europese Raad en het Europese Parlement worden goedgekeurd. Dit betekent dat grootschalige vergassing van ganzen in het hele land in ieder geval niet voor de zomer van 2015 mogelijk is.

Einde akkoord

Eind 2013 is het ganzenakkoord van de G-7 alsnog gesneuveld. In dit geval trokken te boeren zich terug, omdat ook zij niet akkoord wilden gaan met de bescherming van de ganzen in de winterperiode. Het akkoord is dan wel van tafel, maar dat betekent helaas niet dat de overheid nu eindelijk gaat kijken naar duurzame oplossingen. Zo zouden de ganzen bijvoorbeeld alleen actief kunnen worden verjaagd en geweerd van de echt schadegevoelige percelen en worden gedood op overjarige graslanden. Om de aantallen ganzen structureel te verlagen kunnen broed- en opgroeigebieden voor de ganzen minder geschikt gemaakt worden. In de praktijk blijkt dat er nu in elke provincie afzonderlijk wordt onderhandeld over de maatregelen die moeten worden genomen, waarbij alles erop wijst dat daarbij toch nog steeds vooral wordt ingezet op grootscheepse dodingsmaatregelen.

De populatie wordt als gevolg van het doden in de groeifase gehouden

Het joodse dier

De column van Midas Dekker 'Het joodse dier', mag dan zijn geschreven voordat de boeren het ganzenakkoord opbliezen; de inhoud is nog altijd actueel.

Bestaan er joodse dieren? Dat wilde het Joods Museum van me weten. Ik wist het niet. Als goj moet je oppassen met zulke vragen; voor je het weet heb je een foute grap gemaakt. De baas van het museum wist het ook niet. Als jongetje had hij in de dierentuin wel eens gemeend een joodse ooievaar te zien, vertelde hij, maar dat bleek een pelikaan. Ik lachte beleefd.

'Katholieke dieren kende ik wel', zei ik, dankzij Gerard van het Reve. In een brief aan Rudy Kousbroek had die laten weten dat de papegaai katholiek was, als enige dier naast de mens dat 'Ave' kon zeggen, 'het eerste woord van het misschien wel belangrijkste gebed'. Katholieke raven zeiden 'Cras' om de zondaars te manen. Meer dan dat ene woord 'Cras' konden de vogels niet uitspreken, maar een goed verstaander begreep de verwijzing naar de Bijbelse vermaning heus wel: *Hodie mihi, cras tibi* – heden ik, morgen jij.

Eigenlijk mochten van Gerard alle 'rooms-katholieke dieren van goed gedrag, mits ze niet te groot zijn' naar de hemel, waar ze 'allemaal prachtige kleertjes' zouden krijgen, 'die hun heel mooi passen.' Maar hoe zit het dan met de bidvalk en de bidsprinkhaan? Die hangen eerbiedig aan de hemel of vouwen vroom de handjes. Maar dat is slechts schijn. In plaats van aan god denken zij aan prooi. Geloven doen ze niet, zei ik, maar katholiek zijn ze dus wel. Nu lachte de museumbaas.

Opeens schoot me een joods dier te binnen. Uit een oude *Poezenkrant*, uit de tijd dat Janjaap nog leefde. Janjaap was de poes van de poezenkrantdirecteur. Op 28 augustus 1978 haalde hij de voorpagina onder de kop JANJAAP JOOD. 'Janjaap heeft een echt joods gezicht', meldde het vakblad voor felieue merkwaardigheden. 'Vooral als hij lacht'. Als bewijs werd aangevoerd dat Janjaap een beetje op Ed van Thijn leek. Dat had Lisette Lewin gezegd, die in mensenkranten schreef en er zelf van was.

Uit diezelfde tijd herinner ik me een onderonsje van Johannes van Dam, de eetkundige, en uitgever Max Metz, op een Amsterdams terras achter een schaal oesters, met volle mond discussiërend over de vraag of oesters wel gekloven hoefjes hadden. Maar van hoefjes klieven word je rein, niet joods, en dan moet je nog herkauwen ook, wat me voor een oester een hele opgave lijkt, zo zonder tanden.

Was Janjaap dan echt het enige joodse dier van Nederland? Toendertijd wellicht. Nu allang niet meer. Het stikt hier inmiddels van de joodse dieren. Ganzen.

Ganzen worden vergast. Met honderdduizenden. In de tijd van Janjaap werden ze nog verwelkomd, nu kunnen ze voor ons part aan het gas. Is een dier joods omdat het vergast wordt? Niet per se. Mag je het vergassen van mensen vergelijken met dat van dieren? Velen vinden van niet. Maar er is een opvallende overeenkomst. Veel joden werden afgevoerd onder toezicht van de Joodsche Raad, die door haar medewerking aan de machthebbers hoopte vele joden te redden. Die hoop bleek jammerlijk vergeefs. Nu worden veel ganzen afgeslacht onder toezicht oog van de Vogelbescherming. Die hoopt met het vergassen van honderdduizenden ganzen honderdduizenden ganzen te redden. Tel uit je winst. Je zult maar gans zijn.

Maar wat je er ook van vindt, één ding staat vast: een club die met het vergassen van honderdduizenden vogels instemt, verdient de naam Vogelbescherming niet. Daar moeten we iets anders op verzinnen. Wat dacht u van 'de Vogelraad'?

Midas Dekkers, uitgesproken op 23 juni 2013

© Henk Bos | <http://awd-bossie.blogspot.nl>

***'Op zo'n magisch moment
als op de foto, vraag ik me
af waarom dieren überhaupt
geschoten worden'***

Schemergebied

Een beeld zegt meer dan duizend woorden. Een waarheid als een koe, maar soms roept een beeld

ook vragen op. Wat te denken van deze sfeerfoto met damherten in de schemer?

Argus vroeg de fotograaf naar het verhaal achter deze foto.

Wie ben je?

Mijn naam is Henk Bos, ik ben 55 jaar en woon in Valkenburg (Z-H). Fotograferen is mijn hobby, maar fotograaf voel ik me niet. Voor mij staat het genieten van de natuur voorop. Mijn ervaringen, het sfeertje en de volmaaktheid van de natuur probeer ik zo goed mogelijk over te brengen in mijn blog, zodat ook anderen ervan kunnen genieten.

Waar is je foto genomen?

De foto is genomen in mijn favoriete natuurgebied, de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD). Dit waterwingebied is zo geweldig mooi en gevarieerd! Zo loop je over een uitgestrekte grasvlakte en dan weer door een bosrijk stuk. Ook het watergebied en de stuifduinen zijn prachtig. De biodiversiteit in de AWD is enorm. Als iemand daar twee jaar zou filmen, krijg je een film die nog diverser is dan 'De Nieuwe Wildernis' over de Oostvaardersplassen.

Wat zien we precies op de foto?

Voor mij is dit het mooiste moment van de dag, net na zonsopgang, op de grens tussen nacht en dag. De nachtdieren zoeken dekking en de dagbeesten worden langzaam actief. We zien een paar damherten tevoorschijn komen voor hun ontbijt. De nevel hangt nog als een deken over het water; de hemel staat in brand. Voor mij is het iedere keer weer een wereldmoment. Het geeft me energie.

Wat vind je van mogelijk preventief afschot in de AWD?

Op zo'n magisch moment als op de foto is te zien, vraag ik me af waarom dieren überhaupt geschoten worden. In een uiterst geval kan het noodzakelijk zijn, maar grijpt de mens niet veel te snel in als het om dieren gaat? Spelen wij zo niet dictator over de dieren? En met welk recht doen we dat? Ook deze damherten zijn niet veilig. Het (r)ecoduct 'Zandpoort', dat de AWD verbindt met het Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPKZ) is volgens mij de grote boosdoener. In het NPKZ wordt gejaagd en damherten uit de AWD zijn er niet welkom.

Hoe zie jij de natuur?

De natuur heeft de mens niet nodig; de mens de natuur wel. Ik geloof dat ingrijpen in de natuur altijd gevolgen heeft, ook al worden ze soms pas jaren later zichtbaar. En er zit geen systeemherstelknop op de natuur zoals op een computer. Daarom verzet ik me tegen ingrijpen in de AWD. Ik vind ook dat er geen fietspaden in thuishoren. Dieren moeten zich ergens rustig kunnen terugtrekken, weg van mensen.

Waarom moet iedereen de AWD gezien hebben?

De AWD is een uniek en paradijselijk wandelgebied. En dat midden in de Randstad.

De foto en het verhaal

Ethisch afschot ja/nee

De winter van 2012/2013 was lang en koud. Ook de dieren hadden het moeilijk en beelden van dode en stervende dieren vulden regelmatig de buis. Het oude debat over het al dan niet afschieten, vooral in de Oostvaardersplassen (OVP), laaide weer in alle hevigheid op. En daarmee ook de discussie of en wanneer het acceptabel is om grote grazers in moeilijkheden af te schieten.

Op de laatste jaarvergadering van De Fauna-bescherming werd met handopsteking gestemd over ethisch, of zoals Staatsbosbeheer (SBB) het noemt: reactief afschot, ook wel het predatormodel genoemd. (SBB schiet ongeveer 90 procent van de ernstig zieke, zwakke en gewonde dieren af.) Het merendeel van de aanwezigen vond het afschieten van een dier dat geen kansen op overleven heeft acceptabel. Dit is ook het standpunt van De Faunabescherming, maar alleen als het echt niet anders kan en dan alleen door een voor dit doel opgeleid persoon.

10 stellingen

Het woord 'merendeel' geeft al aan dat er ook faunabeschermers zijn die ethisch afschot afwijzen. Een van die mensen is Age de Vries (zie *kadertekst*). Argus vroeg hem aan de hand van tien stellingen waarom.

1 De OVP is een dierentuin en geen 'echte' natuur.

De OVP is absoluut geen dierentuin! Dierentuinen zijn plaatsen waar mensen – vaak exotische – dieren huisvesten, die volledig van de mens afhankelijk zijn. De dieren in de OVP mogen daar dan door mensen zijn binnengebracht, voor hun voortbestaan zijn ze volledig op zich-

zelf aangewezen. Lukt dat ze niet, dan gaan ze eraan. Dat de dieren uitstekend zijn toegerust voor hun voortbestaan, blijkt wel uit het feit dat vorig jaar een van de eerste uitgezette hinds op 23-jarige leeftijd is gestorven.

2 De OVP is een experiment dat dierenleed tot gevolg heeft.

Onmiddellijk mee stoppen dus!

Het is zeker een experiment als je je realiseert dat niemand weet hoe het gebied zich verder zal ontwikkelen. Empirisch onderzoek zal ons veel leren. Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek zie ik niet snel plaatsvinden. Staatsbosbeheer (SBB) heeft er het geld niet voor. Als je 'experiment' bedoelt op de manier dat SBB iets te verwijten valt, dan is dat niet zo. Mensen denken vaak, vanuit hun achtergrond in de landbouw- en verzorgingscultuur, dat als zij niet voor de natuur zorgen, er niets van terecht komt. Deze houding is ook te herkennen bij andere culturen dan de westerse: de tot in de puntjes onderhouden tuin versus de gevaarlijke wildernis. We hebben moeite met een andere verhouding tussen mens, plant en dier.

3 De OVP is gewoon niet groot genoeg om zo veel grote grazers te herbergen.

Een gek argument. Als de OVP twee keer zo groot zou zijn of de helft van nu, zou dezelfde discussie spelen. Meer ruimte, meer dieren. Waarschijnlijk door de film *De Nieuwe Wildernis*, hebben veel mensen het idee dat de OVP veel groter is dan het in werkelijkheid is. Uit een enquête van *Vroege Vogels* bleek dat de meeste mensen dachten dat het zeker 20 duizend hectare groot was, terwijl het 'maar' 6 duizend hectare is. En daarvan is maar een gedeelte beschikbaar voor de grote grazers. De film heeft overigens het draagvlak voor 'niet ingrijpen' onder de Nederlanders vergroot. Nu vindt ongeveer 40 procent van de ondervraagden dat we de natuur met rust moeten laten.

De evolutie van de dieren gaat een andere kant uit dan de onze

4 Als je voor de winter een aantal dieren afschiet stijgen de overlevingskansen voor de overgebleven dieren en sterven er minder de hongerdood.

Dat klopt. Er is altijd wel wat voedsel beschikbaar in de winter en er zijn minder dierenmonden om te voeden. Maar het komt neer op het verplaatsen van het probleem. Afschieten leidt in het algemeen niet tot minder dieren. De vruchtbaarheid neemt erdoor toe, waarvoor we in de jaren daarna de rekening gepresenteerd krijgen. Een contraproductieve maatregel dus, die zelfregulering verijdelt en het 'afschot' (een eufemisme voor het moedwillig doden van dieren) in stand houdt. Overigens kan een geoefend oog wel een goede inschatting maken van welke dier onvoldoende conditie heeft opgebouwd en dus minder kans maakt om de winter te overleven, maar het blijft subjectief.

5 Dieren kunnen het gebied niet uit, daarom kunnen ze niet op een andere plek eten zoeken en verhongeren ze.

In de natuur zijn voorbeelden te over van dieren die 'begrensd' worden door de ecotoop waarin ze leven. De natuur kent altijd grenzen. Kijk bijvoorbeeld naar krokodillen in Afrika. In het droge seizoen kan het zijn dat er een hele verzameling overlijdt omdat de plekken waar ze schuilen tegen de droogte toch uitdrogen. Dieren beschikken in het algemeen over uitstekende mechanismes om extreme weersomstandigheden te overleven. Kijk bijvoorbeeld naar de keizerpinguïns in Antarctica.

6 De hongerdood is een vreselijke dood en betekent onnodig lijden; de kogel is diervriendelijker.

Ik vind dat we daar te weinig van weten. Mensen hebben de neiging om alles af te meten aan hun eigen ervaring. Ondanks dat ik de oorlog heb meegemaakt, kan ik mij moeilijk voorstellen hoe het is om te verhongeren. In De Nieuwe Wildernis is goed te zien dat dieren zichzelf op een bepaald moment 'wegleggen', ze zonderen zich af, raken in een verlaagde bewustzijnsstand en sterven. Soortgelijke patronen zijn ook te vinden in oude menselijke culturen. Vrede met de natuur, betekent voor mij geen kogels. Het is ongevraagde hulp vanuit een antropocentrische

houding en deel van onze zorgverslaving. We doen niets liever.

7 Voer de dieren bij in de winter zodat ze niet hoeven te verhongeren of haal ze in de winter binnen.

Een verkeerde voorstelling van zaken lijkt mij. De verantwoordiging is ook zeer selectief; het gaat steeds over grote dieren, terwijl er jaarlijks gigantische aantallen dieren een natuurlijke dood sterven. De natuur heeft ons ingrijpen niet nodig. Misschien komt het omdat dieren als grazers dicht bij ons staan. De OVP mag dan een door mensen gemaakt gebied zijn, het is een natuurlijk ecosysteem. Voeren lost niets op en staat zelfregulering in de weg. Trouwens gras is er bijna altijd, prooi niet. Als je bijvoorbeeld kijkt naar de vossen, overleven alleen de goede jagers. Dieren leren van hun ervaringen en dit leidt tot nieuwe situaties, evolutie dus.

© Siegfried Woldhek.

Age de Vries [1936] werd geboren in Utrecht, bracht zijn schooltijd door in Rotterdam en Eindhoven, en zijn militaire dienst in Den Haag. Daarna studeerde hij bosbouw aan de Landbouwhogeschool te Wageningen. Hij heeft in die tijd veel rond kunnen kijken op de Veluwe en een kritische houding ontwikkeld ten aanzien van de gangbare bosbouwpraktijk. Na noodgedwongen, tijdelijk werk bij een arbeidsmarktorganisatie en een internationaal handelskantoor, keerde hij terug naar de Landbouwuniversiteit, waar hij werkte bij Studium Generale. Hij was actief binnen de vredesbeweging en de anti-apartheidsbeweging. Na zijn pensionering richtte zijn interesse zich hernieuwd op de Veluwe en de kwaliteit van de natuur daarbinnen.

Zo werd hij onder andere donateur van De Faunabescherming en bestuurslid van Vrienden van de Veluwe.

8 De grote grazers in de OVP zijn daar neergezet en daarom geen wilde maar 'gehouden' dieren. Daarom geldt hier dus de zorgplicht.

Dit argument hebben de Dierenbescherming en de vereniging voor dierenartsen (KNMvD) gebruikt in rechtszaken. De rechter besliste hierop dat SBB niets te verwijten viel. De zorgplicht

geldt wel als er bijvoorbeeld een ramp dreigt of als het gebied onder water wordt gezet. Dan moet SBB de dieren daar weghalen. Dat de grote grazers lijken op landbouwhuisdieren, maakt ze nog niet tam. Ze dragen alle kenmerken van wilde dieren. Ik zie liever een 'afblijfplicht', en dan kijken hoe het systeem zich ontwikkelt. Wat SBB sinds 1996 gelukkig ook consequent doet, op enkele concessies aan maatschappij en politiek na. Niet voor niets ontving het gebied reeds drie keer het Europese diploma voor beschermde gebieden.

9 De vereniging van dierenartsen vindt het niet te rechtvaardigen om hetzelfde dier in het ene gebied zorg te bieden, maar in het andere, min of meer vergelijkbare gebied niet.

Een echt gelegenheidsargument. Natuurlijk zijn er verschillen. We moeten nu eenmaal grenzen trekken. Het is niet anders. De evolutie van de dieren gaat een andere kant uit dan de onze. Als je de rechterlijke uitspraak aanvaardt dat onze zorgplicht zich niet uitstrekt tot wilde dieren, dan is ongelijkheid tussen onze leefwereld en die van de wilde dieren onvermijdelijk. Vreedzaam – conflictvrij – samenleven van mensen en grote wilde dieren vraagt om een harde grens tussen beide leefwerelden, en dus ongelijkheid. En het is de vraag of wilde dieren, als wij hun wildheid ernstig nemen, niet beter af zijn dan de door ons ten eigen bate gedomesticeerde, gefokte, verzorgde, ja vertroetelde tot verminkte dieren.

10 Ten slotte: is er een situatie denkbaar waarin je afschot of een versnelde dood acceptabel vindt?

Ik heb ooit in het donker een haas aangereden. Het dier had gebroken poten en er kwam bloed uit oren en neus. Het was volgens mij niet meer te redden. Ik heb hem toen met mijn handen gewurgd. Ik was zelf verantwoordelijk voor het lijden van dit dier. Wat mij betreft ligt daar ook de grens in de OVP. Als een boswachter een konikpaard aanrijdt en het valt niet zomaar op te lappen, dan moet hij het doden. Voor alle andere soorten lijden heeft de natuur zelf deugdelijke, zij het niet door ons geprefereerde oplossingen.

Het uitverkoren soort

CASSANDRA

column

Op de middelbare school was ik redacteur van de schoolkrant. In die periode heb ik een artikel geschreven over vivisectie. Ik heb het niet bewaard, maar ik suggereerde erin dat het toch wel vreemd was om dieren te martelen als alleen mensen daar beter van werden. Iedereen viel over mij heen, en zelfs mijn ouders – grote dierenvrienden – vermaanden mij voortaan niet meer zo'n onzin te schrijven.

Intussen is, mede dankzij organisaties als Proefdiervrij, iedereen er wel van overtuigd dat het gebruik van proefdieren zo veel mogelijk moet worden teruggedrongen. Beagles zijn 'bevrijd' en mensapen zijn vanuit de laboratoria overgebracht naar Stichting AAP. Toch wordt er nog geregeld onzinnig onderzoek gedaan, waarbij proefdieren worden onderworpen aan allerlei onaangename handelingen. Het principe 'wij mensen hebben het recht om over dieren te beschikken naar het ons goeddunkt' geldt dus nog steeds.

Over vlees (dus dode dieren) eten heb ik het nu even niet. Ik ben al zo lang vegetariër dat ik me nauwelijks meer kan herinneren hoe vlees smaakt, maar ook ik gebruik medicijnen die waarschijnlijk op proefdieren zijn getest. En over de inhoud van de blikjes kattenvoer denk ik maar niet al te veel na.

Dat u deze column leest, betekent waarschijnlijk dat u ook vraagtekens zet bij het idee dat het soort mens het recht heeft om als amusement exemplaren van andere soorten te verwonden en te doden. Ik ga niet in op alle slappe smoesjes (natuurbeheer, scharrelvlees, schadebestrijding) die jagers gebruiken om te verbloemen dat ze dieren doden uitsluitend voor de kick. Het verbaast me alleen altijd dat ze denken het recht te hebben om zo over dieren te beschikken.

Want er is helemaal geen verschil tussen mensen en dieren als het gaat om werkelijk belangrijke zaken. Dieren voelen pijn, kennen doodsangst, rouwen als ze hun partner of kinderen kwijtraken. Ze vormen sterke sociale verbanden, die door jagers rücksichtslos uit elkaar worden geknald. Veel dieren hebben een soort taal waarin ze met elkaar communiceren.

Het is zelfs aan te voeren dat dieren in bepaalde opzichten 'beter' zijn dan mensen. Door jagers wordt altijd betoogd dat een vos 'wreed' is omdat hij een heel kippenhok uitmoordt, maar de oorzaak daarvan is de volstrekt onnatuurlijke situatie waarin wij mensen kippen houden. In de vrije natuur komt zo iets niet voor. Ik zou geen dier kunnen bedenken dat puur voor zijn plezier een ander dier pijnigt of doodt. Dat is aan de mens voorbehouden.

Helaas heeft een van de andere specialiteiten van de mens, godsdienst, het er voor de dieren niet beter op gemaakt. Hubertusmissen om jagers te zegenen, ritueel slachten, bio-industrie in de *bible belt*, en ga zo maar door. Godsdiensten zijn bolwerken van speciesisme, het discrimineren van levende wezens omdat het toevallig geen mensen zijn.

Als God de mens heeft uitverkoren om de aarde te overheersen, dan had hij (of zij) wel een betere keuze kunnen maken.

Ik zou geen dier kunnen bedenken dat puur voor zijn plezier een ander dier pijnigt of doodt

Verbod op afschieten (zwerf)katten

Of toch niet?

In de brief van 3 maart 2014 van staatssecretaris Dijkma over de in november vorig jaar aangenomen motie van de Partij voor de Dieren over het afschieten van katten is te lezen dat ze het afschieten van zwervkatten niet uitsluit.

‘De besluitvorming over het al dan niet beperken van een populatie zwervkatten is neergelegd op provinciaal en gemeentelijk niveau’, zo schrijft ze aan de Tweede Kamer. ‘Het afschieten van verwilderde huiskatten is mogelijk in het kader van

de bestrijding van overlast en schade. De faunabeheereenheden kunnen in het buitengebied de populatie verwilderde katten beperken om de overige fauna in een gebied te beschermen, of op verzoek van gemeenten vanwege

de overlast. De Flora- en faunawet beschermt de verwilderde huiskat niet, maar er is wel een ontheffing nodig om het jachtgeweer te mogen gebruiken.’

Slachtoffers

Jaarlijks schieten Nederlandse jagers tussen de 8000 tot 13.500 katten. Een schatting die volgens ecoloog Hugh Jansman van onderzoeksinstituut Alterra conservatief is: ‘Er zijn weinig cijfers bekend omdat het onderwerp gevoelig ligt. Waarschijnlijk gaan veel afgeschoten dieren

onaangemeld de grond in.’ Afschot vindt vooral plaats in de provincies Noord-Brabant, Friesland, Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland, Texel en in het zuiden van Limburg.

Petitie

De Dierenbescherming verzamelde eind vorig jaar meer dan 136.000 handtekeningen voor een petitie tegen het afschieten van katten. Ook De Faunabescherming is van mening dat het afschieten van zwervkatten zinloos en wreed is. Veel zogenaamde ‘verwilderde katten’ zijn huiskatten met een eigenaar. Het is onmogelijk dat jagers het verschil tussen een huiskat en een verwilderde kat kunnen zien, zoals ze zelf beweren. Bovendien werkt afschot overrechts. Echte verwilderde katten bezetten een territorium en verjagen andere katten. Dood je deze dieren, dan ontstaat er ruimte voor nieuwe katten.

Verzet

De aangenomen motie riep van verschillende kanten weerstand op. Zo is Staatsbosbeheer (SBB) tegen het verbod. ‘Een bedreiging voor de vogels in het Texelse duingebied’, reageerde woordvoerder Erik van der Spek. Uit onderzoek naar wat de ongeveer vijftig verwilderde katten

Poster die de Partij voor de Dieren gebruikte bij de petitie ‘Stop de kattenjacht’ (Foto: Partij voor de Dieren)

op Schiermonnikoog eten, blijkt dat hun dieet voornamelijk bestaat uit zoogdieren (86,3 procent vs. 13,7 procent vogel). De veldmuis blijkt met 60 procent dagelijkse kost. Eenzelfde beeld gaf onderzoek op Vlieland. Voor het 'grote' gevaar dat de dieren vormen voor vogels, zoals SSB en de provincies Zuid-Holland en Utrecht nog steeds beweren, is dus geen enkel bewijs.

Roofdieren

Katten worden er regelmatig van beschuldigd dat het gevaarlijke en onverzadigbare seriemoordenaars zijn. Bij huiskatten behoeft dat beeld in

Jagers en katten

De jagersvereniging KNJV liet in een artikel in *Metro* op 2 oktober 2013 weten niet op katten te willen schieten. 'Toch blijven de jagers voorlopig op de dieren schieten in de buitengebieden van de provincies waar dat is toegestaan. "Tot we zover zijn, vervullen jagers hun plicht. Letterlijk, want ze doen dit met tegenzin", stelt een woordvoerder. '* Met hoeveel tegenzin zij hun plicht vervullen, blijkt uit het relaas van de Stichting Herplaatsing Zwerfkatten Dordrecht: 'Vorig jaar nog een van m'n zwerfers in Merwelanden gevangen omdat ze mankte met haar voorpoot. Negen jaar daarvoor was ze gesteriliseerd. Bleek dat haar voorpoot helemaal verbrijzeld was door hagel! Heeft ze negen jaar geleefd als zwerver. We hebben haar negen jaar gevoerd en dan wordt ze door een jager die er plezier aan beleeft ernstig mishandeld! We hebben haar laten inslapen. Ik dacht dat jagers verplicht waren hun aangeschoten "wild" op te sporen en uit hun lijden te verlossen?' In het blad *Dier* van de Dierenbescherming, vertelt een stel over de twee katten die zij verloren aan jagers: ze waren respectievelijk met 15 en 49 kogels doorzeefd.

*Bron: www.metronieuws.nl/nieuws/jagers-willen-niet-op-katten-schieten/SrZmjb!0D8cAeXgbi78U/

ieder geval bijstelling. Uit bovengenoemd onderzoek blijkt dat de Schierse huiskat tussen de 0,01 en 0,05 prooidieren vangt. Een veldproef in het BBC-programma *Horizon* wijst uit dat de ongeveer vijftig katten van Shamley Green, een klein dorpje in het graafschap Surrey gemiddeld een halve prooi per kat per week vangen. * Opvallend was ook hoe dicht de katten bij huis bleven. De onderzoekers op Schiermonnikoog merkten dit ook op: de gemiddelde huiskat gaat niet verder dan 183 meter van huis.

Wat dan wel?

Terug naar de zwerfkatten. Veel beter is om verwilderde zwerfende dieren te vangen, te castreren en vervolgens weer los te laten. Katten uit dergelijke programma's worden vaak gevoerd door vrijwilligers. Zij hoeven hun voedsel dus niet bij elkaar te jagen (zie ook kadertekst). Verder blijven zij op deze manier het territorium bezetten, waardoor nieuwe huiskatten zich niet aansluiten. De 'kattenjachtprovincies' doen er beter aan geld te steken in lopende castratieprogramma's van zwerfdieren binnen hun grenzen. Een steriele populatie kan niet groeien. Afschot leidt daarentegen alleen tot een toename van het aantal zwerfkatten en is daarom inefficiënt, zinloos en wreed.

Ook de Dierenbescherming voerde actie tegen het afschieten van zwerfkatten (Foto: Dierenbescherming)

* Bron: www.nrc.nl/nieuws/2013/06/14/de-kat-mag-van-een-roofdier-afstammen-het-is-toch-een-beetje-een-huismus/

Hoekse huiskraaien

Hoe stil de provincie Zuid-Holland en de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) zich ook houden, de actievoerders in Hoek van Holland geven de strijd voor 'hun' huiskraaien niet op. Duke Faunabeheer heeft een aantal vogels weten te schieten, waaronder nogal wat bijvangst in de vorm van kauwtjes.

De Hoekse huiskraaien komen oorspronkelijk uit Azië. In India is de vogel overal te zien.
(Foto: Judy Bakker)

Hoewel De Faunabescherming geen juridische middelen meer heeft om het besluit om de huiskraaien uit te roeien, te bestrijden, blijft ze de actievoerders steunen. Het artikel 'Hoek van Holland in actie: "Stop de kraaienmoord"' resulteerde in vele e-mails van bezorgde burgers aan de provincie Zuid-Holland. Deze schoof alle reacties terzijde en stuurde een standaardmailtje met een doorverwijzing naar de NWWA. Deze verwees op haar beurt door naar de uitspraak van de Raad van State. Ook de staatssecretaris wil van geen verantwoordelijkheid weten. Zij verwijst in haar beantwoording van Kamervragen van de Partij voor de Dieren terug naar de provincie. Een typisch geval van het kastje naar de muur.

Beperking

Terwijl de Raad van State het in zijn uitspraak heeft over een *beperving* van het aantal huiskraaien, zegt Arie den Hertog van Duke Faunabeheer de opdracht te hebben gekregen de populatie volledig uit te roeien. Een lastige opdracht, zo blijkt uit een recent artikel 'Kraaienjagers vogelvrij verklaard' in de *Nieuwe Revue*. 'De vogels zijn hem voortdurend te slim af en woedende actievoerders doen er alles aan om het schietwerk onmogelijk te maken', schrijft journalist Jordi Kloos, die Den Hertog volgde naar de kustplaats. Den Hertog hoopte voor het broedseizoen klaar te zijn, maar dat zit er niet meer in. Volgens kraaienliefhebbers ter plaatse vliegen er nog zo'n 14 huiskraaien rond, al zijn ze moeilijker te vinden dan voordat Duke de jacht begon. De actievoerders kunnen uit het gedrag van de huiskraaien precies zien wanneer Duke het dorp binnenrijdt. 'Het lijkt alsof ze ook de invalswegen in de gaten houden', weet Sabine Rietkerk, een van de actievoerders. Den Hertog weet het ook: 'Die beesten zijn zo uitgekookt. Ze herkennen mijn bus en weten precies op welke afstand ze moeten blijven om niet geraakt te worden. Ik ben op dit moment gewoon een speeltje van de vogels, ze lachen me in mijn gezicht uit. Maar ik ga door totdat ik ze allemaal heb', geeft een gefrustreerde jager toe aan de *Nieuwe Revue*.

Vendetta

Het lijkt er meer en meer op dat het een persoonlijke vendetta is van de heer Den Hertog tegen

een groepje huiskraaien en de overheid kijkt toe en grijpt niet in, terwijl het doel 'beperving van de populatie' allang is bereikt. Sterker: niemand wil verantwoordelijkheid nemen voor het besluit een kleine kolonie vogels uit te laten roeien, die nog nooit enige overlast heeft veroorzaakt. Van verdringing is geen sprake. Integendeel. De huiskraaien leven samen met groepen kauwen en andere inheemse vogels.

Meer artikelen over dit onderwerp zijn te vinden op de site. Een samenvatting van het 'huiskraaiendossier' is te vinden in Argus 2013 nr. 2.

Teleurstellende staatssecretaris

Wie nog hoop had op een verbetering voor de in het wild levende dieren met de komst van een staatssecretaris van PvdA-huize, na het afbraakbeleid van het CDA in de tientallen jaren hiervoor, heeft inmiddels kunnen concluderen dat deze dieren net zo slecht af zijn bij de PvdA,

in de persoon van Sharon Dijksma. Ze is doof voor alle bezwaren en ze legt uitspraken van de Raad van State zonder aarzeling naast zich neer. Uit Kamerbrief na

Ze is doof voor alle bezwaren en ze legt uitspraken van de Raad van State zonder aarzeling naast zich neer

Kamerbrief blijkt dat de uitkomst, dieren schieten of op andere manieren verdelen, al bij voorbaat vaststaat. Zo houdt ze ruimte voor het afschieten van zwervkatten, terwijl een Kamermeerderheid een motie aannam om dit te verbieden (zie ook pagina 18 en 19 in dit nummer). En ze heeft een sluipteg gevonden om de nachtelijke jacht met behulp van geluidsdempers en kunstlicht weer mogelijk te maken. Dit terwijl het op grond van de Benelux-Overeenkomst, bevestigd door de Raad van State onder alle omstandigheden verboden is.

Illustratie:
Ineke van den Abeele

De buit van de vos

Hubertusmis

Op 3 november 2013 ontvingen wij het bericht dat de plaatselijke Wildbeheereenheid voor de tweede keer in de Sint Joachimkerk in De Moer een Hubertusmis zou organiseren. Omwonenden lieten ons weten van mening te zijn dat de Rooms-Katholieke Kerk zo de plezierjacht verheerlijkt. Op het kerkplein bij de kerk zegende pastoor Luijkckx de aanwezigen, jachthonden, paarden en andere dieren.

Verzoek gesprek Bisschop Hurkmans

Omdat wij ons, samen met mevrouw E. de Boer van de Stichting Rechten voor al wat Leeft, bezighouden met de Hubertusmissen in ons land, vroegen we bisschop Hurkmans van het bisdom Den Bosch per brief om hierover met ons in gesprek te gaan. We hoorden al snel dat ons verzoek was afgewezen. Later werden wij alsnog uitgenodigd voor een gesprek met vicaris-generaal Mutsaerts. Deze ontving ons hartelijk en onder koffie met een Bossche bol, vroegen we hem om de missen te verbieden omdat daarbij de jacht wordt gepromoot. Een pastoor zegent de jagers en hun honden, in de hoop dat dit bijdraagt aan een goede jachtbuit.

'Is het de taak van de Rooms-Katholieke Kerk om Gods Huis beschikbaar te stellen aan bloedddorstige hobbyisten, om zo hun slechte imago op te vijzelen?', vroegen we hem. 96 procent van de bevolking is immers tegen de plezierjacht, waarbij jaarlijks zo'n 2 miljoen dieren de dood vinden. We hoefden hem niet te overtuigen van het feit dat de plezierjacht niet meer van deze tijd is, maar van jachtpropaganda in zijn bisdom was volgens hem geen sprake. Toen wij onze

ervaring met de Hubertusviering in Obdam aanhaalde, reageerde hij: 'Ja daar noemt u ook iets. Obdam! Zo gaat dat bij ons echt niet.'

Bisdom Haarlem-Amsterdam

De vraag om de jachtmissen te verbieden stelden wij eerder aan bisschop Punt van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Dit naar aanleiding van een mis in de Sint Victor Parochie in Obdam. Daar bouwde de pastoor de kerk in samenwerking met jagers, jachthoornblazers en valkeniers om tot een kermisattractie. Hierover berichtten wij al in *Argus* 2009, nr. 4 en *Argus* 2010, nr. 1. Ook bisschop Punt vindt dat de jacht niet meer van deze tijd is. Heel lang geleden werd nog wel gejaagd om aan voedsel te komen, maar nu is dat volgens hem overbodig. Ook over de vee-industrie heeft deze bisschop een uitgesproken mening. Hij vindt de manier waarop wij in Nederland omgaan met dieren voor de vleesproductie ver beneden peil.

'Geen evenementen meer in de kerk', zei bisschop Punt, en trok deze maatregel door voor heel Noord-Holland. Hij is niet de enige bisschop met een duidelijk standpunt. In 1980 benaderde De Faunabescherming de bisschoppen ook al eens met het verzoek de jachtmissen geen doorgang te laten vinden. In de bisdommen Groningen, Rotterdam en Haarlem kwamen ze zelfs helemaal niet voor. Het bisdom Haarlem oordeelde in 1980 dat het feest van de Heilige Hubertus geen algemeen kerkelijk feest is. De bisschop van Groningen ging nog een stap verder en zei dat het hem persoonlijk moeilijk zou vallen om bij dit soort missen devotie op te brengen: 'De wijze waarop wij in Noord-Nederland het geloof beleven, is van dien aard dat Hubertusmissen hier niet in passen.'

Bisschoppenconferentie

In april 2010 schreven wij de Nederlandse Bisschoppenconferentie over het onderwerp en vroegen om afschaffing van de jachtmissen in de gehele Nederlandse kerkprovincie. Hoewel het antwoord teleurstellend was, volgen wij wel haar advies op: Wend u bij aankondigingen van Sint-Hubertusmissen tot de bisschop van het bisdom waar deze plaatsvinden.

Pastoor Luijkckx tijdens de Hubertusmis van 3 november 2013 in de Sint Joachimkerk in De Moer voor een vlag van de KNJV. (Foto: I. van den Abeele)

Pastoor Vlaar van Obdam omringd door vastgebonden roofvogels en opgezette dieren tijdens een Hubertusmis. (Foto: H. de Jong)

Bisdom Rotterdam

Omdat de Hubertusmis in Obdam in 2010 niet zou doorgaan, riepen jagers via sociale media jagers in de regio op om naar de mis in de Engelbewaarderkerk in Lisse te komen. Lisse valt onder het bisdom Rotterdam. Volgens de jagers zou daar een mis met 'alles erop en eraan' plaatsvinden. En het is toch fijn als je jachthond de zegen krijgt, want je hoopt toch dat deze tijdens de jacht niet gewond raakt. En baat het niet dan schaadt het niet, dus kom vooral naar Lisse, luidde de oproep.

Gesprek vicaris-generaal Bisdom Rotterdam

Wij hadden een positief gesprek met vicaris-generaal Verbakel van het bisdom Rotterdam. Voor bisschop Van Luyn hoefde de Hubertusmis niet zo, zei hij. De betreffende pastoor was geen fan en hijzelf ook niet. Bleef de vraag waarom de kerk de missen dan toch viert. 'Dat werd geregeld door de werkgroep binnen de kerk', antwoordde hij. Hij kon de mis niet meer afblazen, maar hij zou wel de regels aanscherpen. Groot was onze verbazing daarom, toen we lazen dat er toch weer een Hubertusmis in Obdam zou plaatsvinden. Waarom deze omslag, vroegen we bisschop Punt. Omdat ik het niet kan verbieden, antwoordde hij. Onder bepaalde voorwaarden kunnen jachtmissen gewoon doorgaan.

Vriendjespolitiek

De pastoor van De Victor Parochie Obdam begon pas met Hubertusmissen nadat hij samen met een jager van de plaatselijke Wildbeheereenheid en tevens lid van zijn parochie, een jachtpartij had meegemaakt. Later volgde de slagermis, de bakkersmis en de oranjemis. Het bleek voor jagers niet moeilijk te zijn om de regie in deze kerk over te nemen. Zo pakken ze bijvoorbeeld flink uit bij de aankleding van de kerk met jachttrofeeën, jachthoornblazers, levende en opgezette dieren. De kerk zit tijdens de jachtmis vol met jagers en hun gezinnen en tijdens de collecte stoppen ze een flinke duit in de zak, gevolgd door een gezellig samenzijn met de bekende neut en een wilddiner.

Opmerkelijke uitspraak

Vicaris Mutsaerts vertelde ons de Hubertusmis niet te kunnen verbieden. Er bestaat een lijst van vieringen die de Rooms-Katholieke Kerk jaarlijks

houdt zei hij, en daar mag hij niet van afwijken. Volgens die lijst vindt de mis plaats op 3 november. De lijst is te vinden op www.wikipedia.nl.

Wij vinden deze uitspraak opmerkelijk. De eerste Heilige Hubertusviering werd gehouden in 1973 in Ulvenhout, ter gelegenheid van het 85-jarig bestaan van de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging. Dat een bisschop niet kan ingrijpen bij vieringen die veel weghebben van een sektarisch evenement en folklore waarbij jaarlijks 2 miljoen dieren worden opgeofferd, lijkt ons ongeloofwaardig.

Eredienst

'Een bisschop heeft de verantwoordelijkheid erop toe te zien dat de eredienst gevierd wordt volgens normen en teksten van de wereldkerk en heeft de taak maatregelen te treffen daar waar dit niet gebeurt', merkte bisschop Punt ooit op. Dat is toch duidelijk genoeg. Het zou geloofwaardiger zijn als de Heilige Hubertus jaarlijks in alle Rooms-Katholieke kerken zou plaatsvinden, niet als patroonheilige van de jacht, maar als degene die zich tegen de jacht keerde. Niet om het eerste, maar juist om het laatste is hij immers heilig verklaard. Wij blijven de Sint-Hubertusmissen met belangstelling en zeer kritisch volgen.

Legende van Sint-Hubertus

De legende vertelt over een lichtend kruis dat verscheen tussen het gewei van een hert dat een zoon van de hertog van Aquitanië en verwoede jager Hubertus juist van plan was te doden. Vanaf dat moment veranderde hij zijn levenswandel. Hij begreep wat het lichtend kruis, tussen het hertengewei, te betekenen had: het symbool van het lijden van Christus stond nu symbool voor het lijden van de dieren die jagers als Hubertus hadden omgebracht. Hij doodde het hert niet, wijdde zijn leven daarna aan de kerk en werd bisschop.

Vogelvrij

Soort: gans (*Anser anser*)

Klasse: vogels (*Aves*)

Orde: eendvogels (*Anseriformes*)

Familie: eenden, ganzen en zwanen (*Anatidae*)

Geslacht: grijze ganzen (*Anser*)

Jachtseizoen: niet - grauwe ganzen behoren niet tot het jachtwild

Praktijk: wordt het hele jaar geschoten

Foto: Irma Kok | www.digi-irma.nl
<http://irmasnatuurbeleving.blogspot.nl>

In 1999 werd de jacht op grauwe ganzen gesloten, maar werden er in de winterperiode wel vergunningen verleend om ganzen te schieten vanwege landbouwschade. Vanaf 2002 werd in de winter meer de nadruk gelegd op opvanggebieden voor ganzen en was het afschot in naam bedoeld ter verjaging, hoewel er in 2007-2008 ruim 42.500 ganzen geschoten werden. Er werden ook steeds meer ganzen in de zomerperiode gedood. Eerst alleen via afschot, maar vanaf 2008 wordt geëxperimenteerd met het vergassen van ruiende ganzen (op grond van Europese regelgeving een verboden middel). In 2012 maken Vogelbescherming, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer afspraken met jagers en boeren met als doel om de ganzen in de winter voortaan geheel met rust te laten en de aantallen in de zomer drastisch terug te dringen, waardoor er naar schatting in één jaar 280.000 grauwe ganzen zouden moeten worden gedood.